

Како који дан пролази, економска и финансијска бољка Грчке се све више продубљује упркос акцији спасавања од стране ММФ-а и ЕУ помоћу низа пакета помоћи – што оне чине само како би се та држава очувала од потонућа. А са сваким протеклим даном, како економија Грчке наставља своју спиралу опадања под тежином драконских буџетских мера штедње наметнутих од споља, повећава се ризик од хаотичног испадања Грчке из евра, што би за последицу могло имати озбиљно ширење заразе на остатак периферије еврозоне – посебно на Италију, која је иначе солвентна држава.

Ово би требало да подстакне једно важно питање: Зар не би европским солидним државама било више од користи ако би сада проактивно предузеле потезе за формирање једне мање и трајније монетарне уније него што је то ова садашња еврозона? И – зар не би таква акција била боља од настављања да се праве да је могуће очувати евро у његовом садашњем облику – јер то настављање повлачи за собом реални ризик од хаотичног и скупог распада садашње заједничке валуте?

Нажалост, садашњи херојски, али донкихотски напори ММФ-а и ЕУ да се Грчка одржи на површини помоћу пакета за спасавање од 130 милијарди евра, о чему се сада најзад постиже споразум, снажно сугерише да креатори европске политике и даље остају слепи за чињеницу да ће Грчка ускоро бити присиљена да изађе из система евра.

То је још жалосније и зато што нема реалног изгледа да би садашњи рецепт ММФ-а за даље кресање фискалних расхода у оној лудачкој кошуљи у коју је угурана Грчка могао бити иоле успешнији у стабилизацији грчке економије него што је то била и ранија примена истог тог рецепта током претходне три године.

Требало би помислити да би до сада ММФ и ЕУ требало да схвате колико је њихов рецепт за грчку политику неодржив – нарочито и због тога што је сада економија Грчке у практичном стању колапса.

Јануарски састанак на врху ЕУ такође пружа снажан доказ да креатори ЕУ политике изгледа да нису много научили из свог несретног искуства са Грчком. Јер – уместо да схвате да су се унутрашње и спољне неравнотеже држава какве су Грчка, Португалија, Ирска и Шпанија повећале до таквих размера да је скоро неизбежно да ће те државе бити приморане да банкротирају и изађу из система евра, ти исти креатори политике ЕУ се сада упињу да га сачувају непромењеног и у његовом садашњем облику.

Они то чине тако што предлажу да све државе треба да прихвате уравнотежене буџете и да потпишу законске обавезе за програме смањења буџетских дефицита, а да то буде од споља контролисано. Тако се претпоставља да ће после неколико година, када се постигне жељено смањење буџетских дефицита, садашња монетарна унија могла почети кретати у правцу потпуне фискалне уније, што би садашњој монетарној унији тада обезбедило чврст темељ.

„Мува“ у тој чорби је у томе што би – у циљу смањења великих дебаланаса у јавном сектору држава европске периферије морало да дође до брзог опоравка њиховог економског пораста.

Међутим, строго стезање каиша јавном сектору за све чланице еврозоне (услед немогућности девалвације валута чланица) јесте сигуран рецепт за дуготрајну и дубоку рецесију у Европи. Како показује искуство Грчке током протеклих 18 месеци, све дубља економска рецесија чини да су циљеви за снижавање све недостижнији, та рецесија само повећава оптерећење за сервисирање јавних дугова и јача политичко противљење остајању на планираном курсу строге штедње.

Бесмислица и узалудност екстремне буџетске штедње при систему који искључује колебање валуте је нарочито од значаја ако се узме у обзир да економија ЕУ у целини већ показује јасне знаке приличне слабости, посебно зато што је предвиђени степен буџетских смањења изузетно велики. Тако се нпр. предлаже да Италија прихвати смањење буџета уз повећање буџетског прихода за 2 процентна поена БНП-а годишње, током следеће две године, док се то за Грчку, Португалију и Шпанију предлаже да буде око 3 процентна поена БНП-а годишње током 2012. и 2013. године. Чак и у најбољим периодима, покушаји примене вишегодишњих буџетских смањења тако великих размера би са собом доносили ризике дуготрајне и дубоке економске рецесије. Међутим – ово сада нису баш најбоља времена у ЕУ, узимајући у обзир лошу економску климу и вероватноћу даљег смањења кредитирања, јер европске банке распродају своје иметке и смањују кредитирања, покушавајући да појачају своје билансе.

Баш као да жели да подвуче сву бесциљност строгих буџетских кресања, ММФ за годину пред нама прогнозира озбиљно продубљавање рецесије у периферији ЕУ. У тој његовој прогнози оно што највише брине је то да се очекује да ће економије Италије и Шпаније (по величини треће и четврте економије ЕУ) да опадну за око 2% у 2012 години. То ће скоро сигурно проузроковати велике буџетске дефиците у обема земљама и поново изазвати сумње финансијских тржишта у одрживост дуговања тих држава.

Имајући у виду споро кретање олупине ове ЕУ возне композиције, мораш се упитати: не би ли Немачка, Француска и остале државе Северне Европе требало да искористе пропозиције Лисабонског уговора које омогућавају да државе добровољно изађу из те монетарне уније? Ако би то заједнички и истовремено учиниле, то би им пружило могућност да се међусобно повежу у један нови монетарни савез са јачим темељем од овог садашњег – а то би укључивало и брзо кретање ка истинској фискалној унији, уз евентуално заједничко издавање еврообвезница.

Садашњи Лисабонски уговор представља значајну, али не и несавладиву препреку стварању те нове, мање, монетарне уније јачих северноевропских економија ЕУ. Тај уговор, истина, одређује да - мада државе могу изаћи из садашње монетарне уније како индивидуално, тако и заједнички, то истовремено изискује да оне такође напусте и ЕУ. Због тога – ако би те солидне државе одлучиле да заједнички иступе из садашње монетарне уније, оне би требало да брзо прихвате један паралелан уговор који би им омогућио међусобно одржавање оних истих трговинских аранжмана које већ међусобно имају унутар ЕУ. Такав један курс превентивне акције би свакако био повољнији од хаотичног слома садашње монетарне уније.

Дезмонд Лахман (Desmond Lachman) је стални члан Института Америчког Подувата (American

Enterprise

Institute

)

[\[1\]](#)

Био је и заменик директора политичког одељења и ревизије ММФ-а.

Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**

[1] Прим. прев.: Научностраживачки конзервативни амерички институт, основан 1943 г. Заступа ограничавање утицаја централне власти, смањивање државног апарата и слободно тржиште. Постао је нарочито утицајан у америчкој политици у времену влада Буша сениора и јуниора. Међу његовим најважнијим члановима су и Њут Гингрич ([Newt Gingrich](#)), који се сада такмичи за положај републиканског рпредсендикског кандидата, и бивши председник Светске Банке Паул Волфовиц ([Paul Wolfowitz](#)), као и Лин Чејни ([Lynne Cheney](#)), супруга Дика Чејнија.